

sborový soud příslušným i ohledně ostatních v přední řadě uplatňovaných nároků státi nemohl. Vzhledem k uvedené zmatečnosti, kterou trpí rozsudky nižších soudů, bylo po rozumu Šu 513 a 477 c. ř. s. rozsudky ty zrušiti.

Čís. 3477.

K pojmu zdatnosti obecního zřizence zanedbavšího odstranění (posypati) náledí před školou.

(Rozh. ze dne 6. února 1924, Rv I 1393/23.)

Nezletilý žalobce, ubíraje se ze školy, klouzl na cestě ze školní budovy na silnici a poranil se. Žalobč na obec o náhradu škody procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvnímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvod Šu 503 čís. 4 c. ř. s., nelze upřít oprávněnost. V tomto případě jest pro rozhodnutí sporu podstatné důležitosti otázka, zda žalovaná obec jako vlastnice pozemku, na němž žalobce následkem náledí klouznul a nohu si zlomil, jest za tento žalobcův úraz odpovědná, čili nic. Osoba hromadná (právnícká), jakou jest obec, ručí dle §§ 26 a 337 obč. zák. tak, jako osoba fysická za bezprávné činy osob, které za ni jednají. Rozeznávají však dlužno *r e p r e s e n t a n t y* právnícké osoby, kteří dle zákona, stanov, nebo nařízení jménem právnícké osoby jednají a její vůli projevují s plným pro ni právním účinkem, a pouhé *z ř í z e n c e*, její úředníky a služebníky, neb osoby jí sjednané. Za representanty své ručí právnícká osoba bezvýjimečně, poněvadž jinak, než jimi ani jednati nemůže, a nezáleží tudíž na tom, zda representant právnícké osoby jest osobou zdatnou, čili nic. Za zřizence své ručí však hromadná osoba právě tak, jako fysická, jen v mezích Šu 1315 obč. zák.; je práva totiž, ustanovila-li k obstarání záležitosti osobu nezdatnou, nebo vědomě osobu nebezpečnou (Tilsch, Obč. právo, část všeobec., čl. 172, str. 119), aneb opomenula-li vykonávati dozor na své zřizence. Za nezdatnost zřizence ručí zaměstnavatel i tehdy, když o jeho nezdatnosti nevěděl (§ 1315 obč. zák.). Mluví-li odvolací soud o zdatnosti osob zjednaných k posypávání chodníku a k dohledu na to, dlužno uvést, že ke zdatnosti nestačí pouhá způsobilost. Ovšem zdatnost předpokládá způsobilost, ale tato o sobě nestačí, vedle ní musí zde býti nejlepší vůle, vynaložení své schopnosti k provedení práce (díla), vyžaduje se ještě náležitá píle, dokonalá svědomitost a naprostá dbalost. Zdatným není, kdo jest sice schopným, ale nedbalým. Může se sice přihoditi nedopatření i zdatnému, avšak pochybení nesmí býti vědomé a musí zde býti snaha pochybení ihned napra-

viti, jakož i možnost zastati včas všechny úkony, které takovému zřízení jest skorem současně vykonati. Odvolací soud nenaznačil, zda rozumí pojmu zdatnosti v tomto smyslu, či ve smyslu pouhé způsobilosti a nezjistil, zda osoby výkonem sypání a dohledem na ně pověřené ve všech těchto směrech vyhovovaly. I když řídící učitel a školník byly osobami způsobilými k úkolům, jim svěřeným, není tím ještě vyloučeno, že nebyli zdatnými. Soud první stolice sice uvedl v důvodech, že může býti správné, že řídící učitel a školník věnovali schůdnosti cesty v zimě zvláštní pozornost, ale nezjistil tím ještě nikterak jejich zdatnost, ač tak měl učiniti, vzav za prokázáno, že v den úrazu školní cesta, na níž bylo náledí, ještě v poledne posypána nebyla a, když tito svědci nemohou ani udati, zda školní cesta v den úrazu byla řádně posypána, čili nic, a když bylo oběma zmíněným osobám známo, že jest to chodník vedoucí ke vchodu do školy, který školními dětmi použit býti musí k cestě do i ze školy. První soud nezjistil, jaké byly všechny úkony, které bylo školníku denně z rána obstarati (čistění školních světnic, jich otop, čistění chodeb, schodů, chodníku, počet těchto objektů) a zda bylo školníku a jeho rodině fyzicky možno všem těm povinnostem současně dostáti a zda tedy i v tom směru obec nezanedbala ničeho ze své povinnosti ustanoviti osobu k výkonům těm zdatnou a schopnou, všechny tyto práce zastati. Nižší soudy ani nezjistily, zda řídící učitel a školník byli obcí jako vlastníci budovy u výkonu její vlastní působnosti, neb jiným veřejným úřadem (na příklad místní školní radou) ustanoveni, by se starali o odklizení sněhu a náledí z chodníku před školou, kde úraz se stal, a k dohledu na práci tu a jaké jim v té příčině byly dány pokyny. Obci jako vlastníci školní budovy náleželo, by nepřenechala veškeru starost o posypání chodníku školníkovi. Všeobecným příkazem školníku, instrukcí nebo služební smlouvou nezhostila se žalovaná obec ještě povinnosti, stihající ji dle policejních předpisů jako vlastníci školní cesty, povinnosti, která pozůstává z opětujících se výkonů posypání a dohledu na ně, závislých na změnách počasí. Obec nebyla oprávněna přenechatí dobré vůli a volnému uvážení školníka, zda a kdy chce chodník čistiti a posypati, nýbrž obci náleželo se postarati a dohlédnouti, by chodník byl čistěn a sypán, kdykoli toho dle okolností a dle policejních předpisů bylo potřebí. V tom směru není však zjištěno, zda řídící učitel měl vůbec dle nějaké smlouvy s obcí povinnost dohlížeti na čistění a posypávání chodníku, zda tak činil sám od sebe jako representant obce (jako člen městské rady, obecního výboru, policejního hospodářského odboru obecního), či jako zřízenec obce; není zjištěno, zda právě v den úrazu dohlédací povinnosti dosti učinil. Nebyl-li representantem obce, nebylo vůbec zjištěno, zda obec jako vlastnice školní cesty některým svým representantem na posypávání onoho chodníku dohlížela a v ten den dohlédla, při čemž zůstala i neoceněnou okolnost, že orgán obecní, policejní strážník, ač byl na příčinu úrazu, neposypání chodníku upozorněn, věc vyšetřiti nešel a nic nezařídil. aby se podobné nepřístojnosti neopakovaly, ač to bylo jistě jeho povinností, čímž výkon dohlédací činnosti obce a zdatnost jejich zřízenců zajisté jsou též částečně osvětleny. Dlužno tedy na přetřes vzíti a zjistiti pře-

dem poměr uvedených osob k žalované obci, zda byly obecními zřízení, zda byly zdatnými a zda bylo na čištění a posypávání chodníku representaty obce řádně dohlíženo. To vše mělo se státi již v první stolici a, když se tak nestalo, mělo to býti napraveno odvolacím soudem dle §u 496 čís. 3 c. ř. s. Poněvadž odvolací soud následkem svého mylného posouzení právního věc ve směrech uvedených nedoplnil ani doplniti nedal, zůstalo řízení v obou nižších stolicích kusým a neúplným a bylo je proto dle §u 510 c. ř. s. zrušiti a věc vrátiti soudu první stolice, by je ve směrech naznačených doplnil a potom nové rozhodnutí vydal.

Čís. 3478.

Žalobu dle §u 523 obč. zák. lze podati proti každému bezprávnému vsáhání do vlastnictví, jež se děje jiným způsobem než zadržováním věci.

(Rozh. ze dne 6. února 1924, Rv II 682/23.)

Žalobě o zjištění, že žalovaná obec není oprávněna na pozemku žalobců konati vyměřování a kolíky tam zarážeti a že jest povinna zatlučené kolíky odstraniti a do budoucna se zdržeti podobných jednání, procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by o odvolání dále jednal a nový rozsudek vynesl.

Důvody:

Dovolací soud nesdílí právního náhledu, hájeného rozsudkem soudu odvolacího, dle něhož prý žaloba zápůrčí vždy předpokládá kromě žalobcova vlastnictví osobování si služebnosti se strany žalovaného, jak by se dle doslovu §u 523 obč. zák. zdáti mohlo. Že § 523 obč. zák. toliko o tomto případě mluví, zakládá se na tom, že žaloba zápůrčí pravidelně slouží k ochraně vlastnictví proti vykonávání služebnosti, nebo proti obmezení, které by mohlo tvořiti obsah služebnosti. Ve skutečnosti slouží žaloba zápůrčí netoliko k obhájení vlastnictví proti bezprávnému výkonu nebo rozšíření služebnosti, nýbrž i ochraně proti osobování si jiných práv, jako břemen reálních, práva hypotekárního, práva spoluvlastnického, práva nájemního, jakož i vůbec k zamezení každého bezprávného vsáhání v obor vlastnický, které se děje jiným způsobem, nežli zadržováním věci (Randa Vlastnictví, Krainz Sachenrecht, Mayr Sachenrecht). Čin rušební může záležeti v jakémkoli nakládání cizí věci, nebo v překážení volnému výkonu práva vlastnického. Jestliže tudíž žalovaná obec zarážela do země koly a konala práce rozměřovací na pozemku, patřícím žalobcům, aniž při tom část pozemku toho jim zadržovala, rušila bezprávným způsobem vlastnické právo žalobců a byli tito oprávněni podati na ni žalobu zápůrčí, i když si při tom neosobovala ani nevykonávala práva, které by mohlo